

Sjö- och kustövervakningsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 10 motioner från allmänna motionstiden under 2005/06 års riksmöte som rör följande:

- Kustbevakningens befogenheter
- Kustbevakningen och Försvarsmakten
- Båtar till Sjöräddningssällskapet
- Övervakning av sjötrafiken

Samtliga motioner avstyrks av utskottet. En reservation har lämnats av (m) och en reservation av (kd).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	4
Kustbevakningens befogenheter	4
Kustbevakningen och Försvarsmakten	6
Båtar till Sjöräddningssällskapet	9
Övervakning av sjötrafiken	10
Reservationer	13
1. Kustbevakningen och Försvarsmakten, punkt 2 (m)	13
2. Övervakning av sjötrafiken, punkt 4 (kd)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kustbevakningens befogenheter

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Fö201, 2005/06:Fö237 yrkan-
dena 1 och 2, 2005/06:Fö258 och 2005/06:MJ348 yrkande 3.

2. Kustbevakningen och Försvarsmakten

Riksdagen avslår motion 2005/06:Fö206.

Reservation 1 (m)

3. Båtar till Sjöräddningssällskapet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Fö252.

4. Övervakning av sjötrafiken

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Fö221, 2005/06:MJ348 yrkan-
de 4 och 2005/06:MJ446 yrkande 28.

Reservation 2 (kd)

Stockholm den 7 februari 2006

På försvarsutskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tings-
gård (s), Ola Rask (s), Ola Sundell (m), Michael Hagberg (s), Erling
Wälivaara (kd), Berit Jóhannesson (v), Britt-Marie Lindkvist (s), Rolf Gun-
narsson (m), Åsa Lindestam (s), Heli Berg (fp), Peter Jonsson (s), Karin
Enström (m), Marie Nordén (s), Lars Ångström (mp) och Christer
Winbäck (fp).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas 10 motionsyrkanden som samtliga rör sjö- och kustövervakningsfrågor och som lämnades under den allmänna motionstiden under 2005/06 år riksmöte.

Utskottets överväganden

Kustbevakningens befogenheter

Utskottets förslag i korthet

Förslagen till utvidgning av Kustbevakningens befogenheter är under beredning i kommittéväsendet eller i Regeringskansliet. Resultatet av beredningsarbetet bör avvaktas varför motionerna 2005/06:Fö201, 2005/06:Fö237 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Fö258 och 2005/06:MJ348 yrkande 3 avstyrks.

Motionerna

I motion 2005/06:Fö201 av Maud Ekendahl (m) framhålls att Kustbevakningens verksamhet är viktig i det s.k. rättskedjerspektivet. Dess kompetens för verksamheter till sjöss skulle enligt motionen emellertid kunna utnyttjas bättre samtidigt som polis och åklagare avlastas från enklare ärenden. Därför bör Kustbevakningen få rätt att ta *rutinmässiga alkoholutandningsprov* i sjötrafiken. Nu får personalen inte utföra någon utandningskontroll som bevissäkring, utan tvingas medföra personen till land för provtagning. En lagändring bör därför ske för att utöka effektiviteten i rättskedjan.

I motion 2005/06:Fö237 av Erling Bager m.fl. (fp, m, kd, mp, -) föreslås att Kustbevakningen bör få rätten att ta *alkoholutandningsprov på förare av fordon i hamnområdet* i samband med ordinarie kontroller av trafiken bl.a. beträffande farligt gods, lastsäkring, smuggling m.m. Då det i de flesta fall endast är Kustbevakningen som har statliga resurser i aktuella områden (snöskoter, svävare m.m.) finns det en vinst för samhället att göra att utan andra kostnader än en komplettering av utbildningsnivån för berörda tjänstemän få en högre säkerhet och en bättre lagföljning från allmänheten (yrkande 1).

Eftersom inte vare sig sjölagen eller sjötrafikförordningen gäller om havet fryser till is och då fordon framförs på isen har Kustbevakningen i dagsläget ingen möjlighet att ingripa mot misstänkt brottslighet som gäller

snöskoter som framförs på isbelagda vatten. Kustbevakningen bör få befogenheter att ingripa med stöd av terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen (yrkande 2).

I motion 2005/06:F6258 av Sinnika Bohlin (s) framhålls att när fordon framförs på isen i alltför hög hastighet, eller när det förekommer annan brottslighet, har Kustbevakningen inte någon laglig möjlighet att ingripa. I de norra delarna av landet används snöskoter i allt högre grad och med ökande hastigheter. Att ingripa är i dagsläget en polisiär uppgift. Här bör alla resurser tas till vara, och samma regler bör gälla för Kustbevakningen både när vattnet är farbart med fartyg och båtar och då vattnet frusit till is. Kustbevakningen bör därför få befogenheter att ingripa med stöd av terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.

I motion 2005/06:Mj348 av Peter Danielsson m.fl. (m) föreslår motionärerna att Kustbevakningens befogenheter utökas. I dag har Kustbevakningen befogenhet att inleda och bedriva förundersökning i samband med utsläppsbrott till havs. På liknande sätt borde Kustbevakningen även ha befogenhet att bedriva förundersökning när det gäller tjuvfiske. Kustbevakningen har rätt kompetens för uppgiften, är oftast först på plats och har absolut bäst förutsättningar för att utföra jobbet. Dessutom behöver polisen all avlastning den kan få (yrkande 3).

Utskottet

Enligt vad utskottet inhämtat har Rattfylleriutredningen övervägt bl.a. frågan om att ge Kustbevakningens tjänstemän rätt att ta rutinmässiga alkoholutandningsprov till sjöss. Ett delbetänkande överlämnades i januari 2006 (SOU:12). Utredningen föreslår att polismän och kustbevakningstjänstemän skall ges befogenhet att genomföra såväl *rutinmässiga alkoholutandningsprov* som alkoholutandningsprov i bevissyfte till sjöss.

Regeringen har nyligen genom tilläggsdirektiv till samma utredning gett i uppdrag att överväga om tjänstemän vid Kustbevakningen och Tullverket skall ges rätt bl.a. att ta alkoholutandningsprov även på förare av *fordon i hamnområde*, i samband med annan kontrollverksamhet som Kustbevakningen och Tullverket bedriver där. Förslag i denna fråga kommer enligt vad utskottet erfarit att överlämnas av utredningen senare under våren 2006.

De förslag som väckts av motionärerna om Kustbevakningens medverkan i nykterhetskontrollen m.m. bereds sålunda. Något särskilt uttalande från riksdagens sida behövs därför inte nu. Utredningens förslag och regeringens ställningstagande till dessa bör avvaktas.

Kustbevakningen kan med stöd av lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning (LKP) övervaka ordningen i *sjötrafiken*. Kustbevakningen kan med stöd av LKP övervaka och har befogenhet att vid brottsmisstanke vidta brottsbekämpande åtgärder till sjöss (inklusive hamnområden) och på stränder och öar i direkt anslutning till sjötrafik.

Kustbevakningen har resurser att med t.ex. *svävare och snöskoter* patrullera längs kust, i skärgård samt på havsområden även när de är *isbelagda*. LKP ger dock inget uttryckligt utrymme för myndigheten att övervaka trafik med *snöskoter* och andra *terrängkörningsfordon* oavsett om trafiken sker på land eller på is.

Den nuvarande lagstiftningen ger alltså inget klart lagstöd för Kustbevakningen att övervaka laglydnaden vid trafik med *snöskoter eller terrängfordon på is*. En kustbevakningstjänsteman har inte samma befogenhet som en polisman att då ingripa eller exempelvis hindra fortsatt färd som skulle medföra en påtaglig fara för trafiksäkerheten eller annars utgöra en väsentlig olägenhet. Polisen har rätt att ingripa i de fall det här är fråga om, men saknar ofta de tekniska och praktiska förutsättningar som Kustbevakningen har.

Utskottet har inget underlag för att bedöma omfattningen av ordnings- och nykterhetsproblemen i samband med skotertrafiken vid kusten och till sjöss vintertid och därmed ett behov av ytterligare lagreglering på området. Utskottet förutsätter att regeringen eller närmast berörda myndigheter överväger problemets omfattning och återkommer till riksdagen med nödvändiga reformförslag om så bedöms angeläget. Motionerna behöver därför inte bifallas nu.

Kustbevakningen har i dag inte rätt att själv inleda och bedriva en *förundersökning* vid misstanke om fiske i strid med gällande regelverk. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet med anledning av betänkandet Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering (SOU 2005:27). Såväl Kustbevakningen som Fiskeriverket har tillstyrkt utredningens förslag att Kustbevakningen ges en sådan förundersökningsrätt. Utskottet anser att beredningsarbetet bör avvaktas innan riksdagen tar ställning i frågan.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört *avstyrker* utskottet motionerna 2005/06:Fö201, 2005/06:Fö237 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Fö258 och 2005/06:MJ348 yrkande 3.

Kustbevakningen och Försvarsmakten

Utskottets förslag i korthet

Förslaget att inordna Kustbevakningen i Försvarsmakten bör avslås av riksdagen. Motion 2005/06:Fö206 avstyrks.

Jämför reservation 1 (m).

Motionen

I *motion 2005/05:Fö206 av Tobias Billström (m)* framhåller motionären att Kustbevakningen utgör en självständig statlig myndighet. Den ansvarar i dag för polisiär verksamhet, kontroll av efterlevnad av in- och utförelsav-

gifter (dvs. tullkontroll), fiskeriövervakning, sjöövervakning och sjösäkerhetsarbete, miljökontroll samt övervakning av jakt, handel med utrotningshotade växter och djur och marinvetenskaplig forskning.

Överlappande uppgifter är ett kraftfullt argument för att förändra och förenkla myndighetsutövningen i Sverige.

En kustbevakningstjänsteman har i vissa fall samma befogenheter som en polisman, exempelvis hålla förhör, medta till förhör, gripa någon och genomföra husrannsakan. Det vore enligt motionären enkelt att utsträcka dessa befogenheter till att även omfatta befäl inom Försvarsmakten.

För att uppnå maximal effektivitet bör därför Kustbevakningen upphöra som självständig myndighet. Den befintliga fartygsflottan bör överföras till Försvarsmakten liksom den anställda personalen. Därutöver bör givetvis en översyn göras över vilka delar av Kustbevakningen som kan läggas ut på entreprenad alternativt upphöra.

Utskottet

Riksdagen avslag en likalydande motion av Tobias Billström (m) under förra riksmötet.

Enligt sin instruktion kan Kustbevakningens uppgifter kort beskrivas vara av två slag; sjöövervakning och miljöräddningstjänst.

Sjöövervakningen och miljöräddningstjänsten bedrivs på Sveriges sjöterritorium till havs, i kust- och skärgårdsvatten, i Vänern och Mälaren samt på land i anslutning till dessa vatten liksom i Sveriges ekonomiska zon. Miljöräddningstjänsten bedrivs även i Vättern.

Med sjöövervakning avses att ansvara för eller bistå andra myndigheter med övervakning, brottsbekämpande verksamhet samt kontroll och tillsyn.

Kustbevakningen skall även följa den internationella utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och medverka i internationellt samarbete för att utveckla gränskontroll, brottsbekämpning till sjöss, miljöskydd till sjöss och annan sjöövervakning.

Kustbevakningens verksamhet omfattar följande *sex politikområden*:

- Skatt, tull- och exekutionsväsendet
- Rättsväsendet
- Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar
- Miljöpolitik
- Transportpolitik
- Livsmedelspolitik.

Kustbevakningens verksamhet förutsätter en väl fungerande samverkan med en rad andra myndigheter, vilket är av avgörande betydelse för att Kustbevakningen skall nå de mål som statsmakterna beslutat inom de sex politikområdena. Utskottet bedömer inte att behovet av samverkan med just Försvarsmakten – som i huvudsak är verksam inom politikområdet

Totalförsvaret – är så framträdande, jämfört med behovet att samverka med andra myndigheter, att det motiverar att Kustbevakningen inordnas i Försvarsmakten.

Utskottet anser för sin del att verksamheten inom Försvarsmakten – vars uppgift främst är att utföra väpnad strid – i första hand bör koncentreras till att fullfölja sin reformering, höja insatsberedskapen, öka den internationella samverkansförmågan samt genomföra de internationella fredsfrämjande insatserna.

Försvarsmakten är enligt utskottets mening inte betjänt av att nu åläggas även ett betydande ansvar för en omfattande verksamhet inom dessa sex politikområden. Från verksamhetsmässiga utgångspunkter vore det ett steg i fel riktning – både för Kustbevakningens och för Försvarsmaktens del – att inordna Kustbevakningen i Försvarsmakten.

Enligt motionären vore det enkelt att utsträcka Kustbevakningens polisiära befogenheter till befäl inom Försvarsmakten. Motionärens förslag skulle medföra att myndighetsutövning mot svenska och utländska medborgare – ofta med stöd av polismans befogenheter – skulle bli en uppgift för Försvarsmakten, även för en rad brott som saknar betydelse för rikets säkerhet. Kustbevakningens polisiära uppgifter och befogenheter har utvidgats under de senaste åren, och förslag till ytterligare sådana befogenheter övervägs för närvarande.

Militärt tvång eller våld skall inte brukas mot den egna befolkningen – en sedan länge gällande grundsats. Utskottet avvisar därför förslaget att ge Försvarsmaktens befäl de polisiära befogenheter som kustbevakningstjänstemännen i dag har, och därmed självständigt få utöva tvång eller våld mot enskilda. En annan sak är att Försvarsmaktens resurser kan utnyttjas till stöd för andra myndigheter – t.ex. Kustbevakningen och Polisen – som lagligen är berättigade till att använda sådant tvång och våld.

Kustbevakningen åtar sig inte uppdrag på en konkurrensutsatt marknad. Den uppdragsverksamhet som inte innebär myndighetsutövning, och som Kustbevakningen utför åt t.ex. Polisen eller annat statligt organ som saknar de resurser som Kustbevakningen har, är av ringa omfattning. Något egentligt utrymme att lägga ut någon *uppdragsverksamhet på entreprenad* finns därför inte.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen under senare år avslagit motionsyrkanden med förslag att inordna Kustbevakningen i Försvarsmakten. Riksdagens linje i denna fråga har varit klar och konsekvent.

Utskottet anser därför att motionen bör avslås.

Båtar till Sjöräddningssällskapet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör inte reglera omfattningen av eller formerna för Försvarmaktens utlåning eller överlåtelse av båtar och fartyg till bl.a. Svenska sällskapet för Räddning af Skeppsbrutne. Mot den bakgrunden avstyrks motion 2005/06:Fö252.

Motionen

I motion 2005/06:Fö252 av Christer Skoog m.fl. (s) erinras om att sedan 1999 har Sjöräddningssällskapet lånat båtar av försvaret mot att sällskapet svarar för underhållet av dem. Räddningsstationen på *Hasslö* i Blekinge och den sjöräddningsbåt som är placerad på *Fårö* är två exempel på hur viktigt detta är för säkerheten och tryggheten för sjöfarande. Men trots att alla rimligen inser hur viktiga Sjöräddningssällskapets insatser är och trots att frågan har diskuterats i ett antal år har det enligt motionären fortfarande inte varit möjligt att hitta en permanent lösning. Det är nu hög tid att regeringen försöker hitta en långsiktig, permanent lösning som innebär att båtarna överförs till sjöräddningen från försvaret.

Utskottet

Utskottet delar motionärernas uppfattning att *Svenska Sällskapet för Räddning af Skeppsbrutne – Sjöräddningssällskapet* – utför en synnerligen viktig uppgift på sjöräddningens område. Sjöräddningssällskapet omfattar ca 1 200 frivilliga oavlönade personer vid 58 räddningsstationer längs hela Sveriges kust. Sällskapets stöd till sjöräddningen regleras genom ett avtal mellan Sjöfartsverket och Sjöräddningssällskapet.

Frågan om möjligheten för Sjöräddningssällskapet att låna båtar av Försvarmakten har lösts genom att Försvarmakten den 30 januari 2004 fattade beslut om att Sjöfartsverket får låna samma båtar som tidigare lånats ut till Sjöräddningssällskapet. Utlåningen sker i enlighet med bestämmelser som regleras i förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Enligt vad utskottet inhämtat är det ett löpande avtal med ett års ömsesidig uppsägningstid.

Sjöfartsverket får låna dessa båtar av Försvarmakten eftersom en statlig myndighet utan kostnad kan låna materiel av en annan statlig myndighet under förutsättning att den myndighet som lånar ut materielen inte behöver den i sin egen verksamhet. Sjöfartsverket kan sedan i sin tur låna ut dessa enheter till Sjöräddningssällskapet på samma villkor som man tidigare lånat ut egna enheter.

Sjöräddningssällskapet får för närvarande låna tre stridsbåtar 90H vilka enligt sällskapet är synnerligen lämpade för sjöräddningsinsatser utomskärs. Utskottet har erfarit att dessa tre stridsbåtar skall återlämnas till

Försvarsmakten den 1 juli 2006. Försvarsmakten har emellertid beslutat att överlåta två *andra* stridsbåtar 90H – låt vara av en något äldre typ – samt 25 stridsbåtar av typen 90E till Sjöräddningssällskapet. Detta tillskott av båtar till Sjöräddningssällskapet bör enligt utskottets mening på ett verkligt sätt bidra till sällskapets sjöräddningskapacitet. Utskottet anser för sin del att det är angeläget att en fortsatt låneverksamhet av olika båttyper – naturligtvis med beaktande av Försvarsmaktens eget behov – kan fortsätta och bidra till att upprätthålla en god sjöräddningsberedskap där behovet är störst. Utskottet är emellertid främmande för att riksdagen skall reglera om – och under vilka villkor – en fortsatt utlåning eller överlåtelse av Försvarsmaktens båtar och fartyg bör komma till stånd. Det är en fråga för regeringen, för Sjöfartsverket som ansvarig för sjöräddningstjänsten till sjöss och för Försvarsmakten att ta ställning till. Mot den bakgrunden avstyrks motionen.

Övervakning av sjötrafiken

Utskottets förslag i korthet

De förslag till förbättringar av övervakningen av sjötrafiken som föreslås synes i allt väsentligt komma att – på sikt – tillgodoses. Därför avstyrks motionerna 2005/06:Fö221, 2005/06:MJ348 yrkande 4 och 2005/06:MJ446 yrkande 28.

Jämför reservation 2 (kd).

Motionerna

I *motion 2005/06:Fö221 av Erling Wälivaara (kd)* framhålls att ett sätt att minska risken för oljeutsläpp i Östersjön är att öka bevakningen genom att införa s.k. checkpoints till havs där varje fartyg är skyldigt att lämna uppgift om fartygets lastinnehåll, färdväg och slutdestination, samtidigt som ett bredare samarbete mellan Kustbevakningen, tullen och flygvapnet införs.

I *motion 2005/06:Mj348 av Peter Danielsson m.fl. (m)* att Fiskeriverket bör ge Kustbevakningen och Försvarsmakten den information från fartygsövervakningssystemet VMS som de efterfrågar för att enklare kunna övervaka fiskeverksamheten. I dag vägrar Fiskeriverket att lämna ut sådan information i realtid. I sammanhanget vill vi påpeka vikten av att strikt sekretess beaktas från Kustbevakningens och marinens sida eftersom uppgifterna i fel händer kan röja fiskarnas yrkeshemligheter (*yrkande 4*).

I *motion 2005/06:Mj446 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)* anser motionärerna att den nationella och internationella övervakningen av fångstmängderna måste skärpas ytterligare. Det är oacceptabelt att vissa fiskare fortsätter att fiska långt utöver sina tilldelade kvoter. Så kallade checkpoints, dvs. rutiner för in- och utpassering vid fiske i annat lands fiskezon,

har visat sig vara effektiva instrument i kontrollverksamheten i de länder där de används. I ett bilateralt avtal med Polen har denna typ av kontrollmekanism redan införts. Norge använder detta system konsekvent och med framgång. Sverige bör såväl bilateralt som multilateralt aktivt verka för inrättandet av fler ”checkpoints” som kan öka förutsättningarna för Kustbevakningen att kontrollera enskilda fartyg då de lämnar viss fiskezon. Enligt nuvarande regler kan dock ”checkpoints” inte användas mot andra EU-länders fiskefartyg. På denna punkt bör EU:s regelverk ändras så att även andra EU-länders fartyg kan omfattas av rutinerna för in- och utpassering av Sveriges fiskezon.

Införandet av ”checkpoints” måste kombineras med en ökad övervakning av omgivande vatten för att förhindra att fartyg lämnar fiskezon på andra positioner än vid ”checkpoints” (*yrkande 28*).

Utskottet

Kustbevakningen har ett brett och väl fungerande samarbete med både svenska och utländska myndigheter samt organisationer i frågor som rör miljöövervakning och miljöräddningstjänst till sjöss. Kustbevakningen bedriver året runt och dygnet runt en egen patrullering och övervakning med flyg och fartyg. Härtill kommer att sjöfarten och flygtrafiken – såväl civil som militär – skall anmäla utsläpp till Kustbevakningen. I motion Fö221 efterlyses ett bättre samarbete mellan Kustbevakningen, Tullen och Flygvapnet.

Tullverket bedriver i stort sett ingen verksamhet till sjöss. Myndigheterna har ett nära samarbete på andra områden, men när det gäller att ingripa mot föroreningar från fartyg är samarbetet av begränsad betydelse.

Kustbevakningens samarbete med Försvarmakten – som avser rapporteringen av utsläpp – är redan författningsreglerat.

Att införa ”checkpoints” av det slag som efterlyses i motionerna Fö221 och Mj446 utanför svenskt inre vatten torde dock inte vara förenligt med FN:s havsrättskonvention, och dess bestämmelser om rätten till s.k. oskadlig genomfart av kuststaters territorialhav och rätten till fri sjöfart på det fria havet. Att få till stånd det som efterlyses av motionärerna – utanför svenskt inre vatten – förutsätter enligt vad utskottet inhämtat ändringar i aktuella internationella havs- och sjörättsliga konventioner eller bilaterala överenskommelser.

Information om fartyg och de förhållanden som rör dessa, som eftersträvas i motion Fö221, finns sedan den 1 juli 2005 i det s.k. AIS-systemet (*Automatic Identification System*), som Sjöfartsverket svarar för och som i princip täcker hela Östersjön. Det är ett transponderbaserat informationssystem och beräknas komma att vara helt infört senast år 2007. Informationssystemet ger information om fartygens identitet, position, kurs m.m. från fartyg överstigande 300 tons storlek.

Det föreligger för närvarande i ett förslag från kommissionen till Europaparlamentet och rådet direktiv avseende ändring av direktiv 2002/59/EG om att inrätta ett övervaknings- och informationssystem för sjötrafik inom gemenskapen. Förslaget innebär att alla fiskefartyg med en totallängd över 15 meter som uppehåller sig i vatten under en medlemsstats jurisdiktion, skall var utrustad med en AIS som uppfyller de prestationsnormer som tagits fram av den internationella sjöfartsorganisationen IMO.

Det medför att informationen om fartygstrafiken i Östersjön och Västerhavet och möjligheten att övervaka denna successivt förbättras. Behovet av ”checkpoints” av just det slag som efterlyses i motionerna behövs därmed inte.

Kustbevakningen har uppgiften att till sjöss och vid landning av fisk kontrollera efterlevnaden av bestämmelser om fiske samt utföra kvalitetskontroll av fisk och fiskprodukter. Kustbevakningen får information från Fiskeriverket, bl.a. via VMS-systemet som underlag för sin fisketillsyn. Den information som systemet genererar innehåller emellertid uppgifter för vilka det *råder sekretess* med hänsyn till yrkesfiskarnas affärsverksamhet.

Aktuell sekretessbestämmelse omfattar uppgifter som förekommer vid tillsyn av fisket som handhas av Fiskeriverket och Kustbevakningen men däremot inte hos Försvarsmakten som inte handhar någon tillsyn av fisket. För Fiskeriverket föreligger en särskild uppgiftsskyldighet som ger Kustbevakningen fortlöpande möjlighet att ta del av VMS-informationen och därmed utgöra ett av flera viktiga ingångsvärden för en effektiv fiskerikontroll.

Kustbevakningen har i dag full insyn i den information Fiskeriverket har från VMS-systemet. Det nuvarande systemets teknik medger emellertid *inte* att informationen ges i realtid. Att informationen inte lämnas i realtid handlar alltså inte om ovilja från Fiskeriverkets sida att förmedla informationen till dem som behöver den i sin verksamhet.

Försvarsmakten har inte något uppdrag att övervaka fiskefartyg och fiskeriverksamheten. Försvarsmaktens uppgift i detta sammanhang är endast att i fredstid ansvara för att samla in, bearbeta och lämna Kustbevakningen sjölägesinformation sammanställd för civila behov. Försvarsmakten behöver således *inte* i sin verksamhet ha information om var de enskilda fiskarna bedriver sitt fiske.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört avstyrker utskottet motionerna 2005/06:Fö221, 2005/06:MJ348 yrkande 4 och 2005/06:MJ446 yrkande 28.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Kustbevakningen och Försvarsmakten, punkt 2 (m)

av Ola Sundell (m), Rolf Gunnarsson (m) och Karin Enström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:F6206.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med Försvarsberedningen (Ds 2006:1 En strategi för Sveriges säkerhet) att användningen av Sveriges offentliga maritima resurser kan effektiviseras. Kustbevakningen, Sjöfartsverket, polisen och Försvarsmakten har alla maritima uppgifter med bäring på säkerhet, allt från att kunna utföra väpnad strid till att hävda vår territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning, stävja hot om terrorism, smuggling och trafficking, samt att bedriva sjö- och miljöräddningstjänst. Det finns betydande synergier i att – utgående från uppgifter, förmågor och resurser – merutnyttja, samutnyttja respektive samordna berörda myndigheters kompetens, infrastruktur, ledningsresurser, materiel och personal samt verksamhetsplanering.

För att åstadkomma sådana synergier måste formen (t.ex. lagar och förordningar) för samverkan och samordning klargöras, formaliseras och regleras. Detta inkluderar även vem som skall ansvara för, respektive stödja, då händelseutvecklingen och uppgifterna förändras. Vi liksom Försvarsberedningen välkomnar de successiva steg som tagits inom det maritima området, men ser trots detta ett tydligt behov av en genomgripande översyn av utformningen av den maritima verksamheten, inklusive myndighetsstrukturer och myndighetsansvar. En effektivisering av användningen av våra maritima resurser måste också beakta möjligheterna till internationell resurssamverkan.

Vi eftersträvar i denna fråga en sådan ordning som råder i Danmark.

Kustbevakningen utgör i dag en självständig statlig myndighet. Den ansvarar i dag för polisiär verksamhet, kontroll av efterlevnad av in- och utförelseavgifter (det vill säga tullkontroll), fiskeriövervakning, sjöövervakning och sjösäkerhetsarbete, miljökontroll samt övervakning av jakt, han-

del med utrotningshotade växter och djur och marinvetenskaplig forskning. Det är i dagens pressade ekonomiska läge för den svenska staten oförsvarbart att ha en uppdelning av uppgifter som är relaterade till svenskt territorialvatten och svensk ekonomisk zon som leder till förekomsten av skilda myndigheter. Överlappande uppgifter är ett kraftfullt argument för att förändra och förenkla myndighetsutövningen i Sverige.

Dessutom har samhällets resurser när det gäller sjöövervakning kommit att minska. Sjöpolisverksamheten är i dag utvecklade utom på vissa begränsade kustavsnitt. Således handlar det inte bara om att myndighetsresurser överlappar varandra. Det uppstår även luckor, tidsmässigt och geografiskt, i sjöövervakningen. Den bristande samordningen mellan Kustbevakningen och andra myndigheter, tillsammans med en historisk blockering att effektivt utnyttja Försvarsmakten för andra ändamål än rent militära, måste åtgärdas. Det viktigaste kan rimligen inte vara vilken myndighet som agerar utan att någon myndighet agerar.

Vi menar att en organisatorisk samordning av Kustbevakningen och Försvarsmakten är nödvändig för att denna effekt skall uppnås. Med hänsyn till storleksförhållandena och behovet av en nära samverkan med t.ex. flyg- och marinförband är det naturligt att Kustbevakningen integreras i Försvarsmakten. En sådan förändring måste dock föregås av noggranna överväganden av en lång rad frågor vad avser organisation, utbildning, befogenheter, uppgifter m.m. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Övervakning av sjötrafiken, punkt 4 (kd)

av Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övervakning av sjötrafiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ446 yrkande 28 och avslår motionerna 2005/06:Fö221 och 2005/06:MJ348 yrkande 4.

Ställningstagande

Jag anser att den nationella och internationella övervakningen av fångstmängderna måste skärpas ytterligare. Det är oacceptabelt att vissa fiskare fortsätter att fiska långt utöver sina tilldelade kvoter. Så kallade ”check-points”, dvs. rutiner för in- och utpassering vid fiske i annat lands fiskezon, har enligt min mening visat sig vara effektiva instrument i kontrollverksamheten i de länder där de används. I ett bilateralt avtal med Polen har denna typ av kontrollmekanism redan införts. Norge använder detta system konsekvent och med framgång. Sverige bör såväl bilateralt

som multilateralt aktivt verka för inrättandet av fler ”checkpoints” som kan öka förutsättningarna för Kustbevakningen att kontrollera enskilda fartyg då de lämnar viss fiskezon. Enligt nuvarande regler kan dock ”checkpoints” inte användas mot andra EU-länders fiskefartyg. På denna punkt bör EU:s regelverk ändras så att även andra EU-länders fartyg kan omfattas av rutinerna för in- och utpassering av Sveriges fiskezon.

Införandet av ”checkpoints” måste kombineras med en ökad övervakning av omgivande vatten för att förhindra att fartyg lämnar fiskezon på andra positioner än vid ”checkpoints”. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Fö201 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en lagändring så att Kustbevakningen erhåller rätt att utföra alkoholtester i sjötrafiken.

2005/06:Fö206 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sammanslagningen av Kustbevakningen och Marinen till en myndighet.

2005/06:Fö221 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av "checkpoints" och ökad övervakning av Östersjöns vatten.

2005/06:Fö237 av Erling Bager m.fl. (fp, m, kd, c, mp, -):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kustbevakningen snarast ges möjlighet att ta alkoholutandningsprov på personer rutinemässigt enligt förslaget i Sjöfylleriutredningen, SOU 2001:30.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kustbevakningen bör få befogenheter att ingripa med stöd av terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

2005/06:Fö252 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att hitta en permanent lösning vad gäller sjöräddningens organisation.

2005/06:Fö258 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kustbevakningen bör få befogenheter att ingripa med stöd av terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.

2005/06:MJ348 av Peter Danielsson m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Kustbevakningens befogenhet att bedriva förundersökning när det gäller tjuvfiske.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om information i realtid från fartygsövervakningssystemet VMS.

2005/06:MJ446 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om checkpoints.